



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 87 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i sosialtjenesteloven og
arbeidsmiljøloven (statsforvalterens
tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad,
forskriftshjemmel, m.m.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	4.4	Høringsuttalelsene	9
			4.5	Departementets vurdering og forslag	9
2	Justering av sosialtjenesteloven § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet	5	4.6	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
2.1	Innledning	5	5	Tydeliggjøring av bedriftshelsetjenestens formål	10
2.2	Gjeldende rett	6	5.1	Gjeldende rett	10
2.3	Departementets vurdering og forslag	6	5.2	Høringsforslaget	10
2.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	6	5.3	Høringsuttalelsene	10
			5.4	Departementets vurdering og forslag	10
3	Lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd	6	5.5	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	10
3.1	Innledning	6	6	Tydeliggjøring av beregningsgrunnlaget for tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse	10
3.2	Gjeldende rett	7	7	Merknader til de enkelte bestemmelsene	11
3.3	Departementets vurdering og forslag	7			
3.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	8			
4	Opphevelse av sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd	8		Forslag til lov om endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)	12
4.1	Innledning	8			
4.2	Gjeldende rett	8			
4.3	Høringsforslaget	9			



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 87 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 8. april 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen legger Arbeids- og inkluderingsdepartementet frem forslag til endringer i tre bestemmelser i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Dette gjelder følgende forslag til endringer:

- Justering av sosialtjenesteloven § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet.
- Lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barne-trygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd.
- Opphevelse av hjemmel i sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd til å gi forskrift om midlertidige bestemmelser om økonomisk stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjennomføres som følge av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig sykdom. I tillegg foreslås ordet *smittsom* tilføyd i bestemmelsens første ledd.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger videre fram forslag om en endring i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 3-3, slik at det tydeligere enn i dag skal fremgå at bedriftshelse-

tjenestens rolle og oppgave er å bistå virksomhetene i å skape et trygt *arbeidsmiljø* som fremmer god *arbeidshelse*. Endringen er ikke av materiell art, men skal, ved siden av flere endringer som gjøres i forskriftsverket under arbeidsmiljøloven, bidra til at bedriftshelsetjenesteordningen virker mest mulig effektivt og treffsikkert. I tillegg foreslår Arbeids- og inkluderingsdepartementet en justering i arbeidsmiljøloven § 14-9 syvende ledd om tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse, for å tydeliggjøre at ansettelser med hjemmel i § 14-9 andre ledd bokstav f, som er vedtatt opphevet, fortsatt inngår i beregningsgrunnlaget.

2 Justering av sosialtjenesteloven § 9 om statsforvalterens tilsynsvirksomhet

2.1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kapittel 4 og § 16 første ledd i sosialtjenesteloven, jf. sosialtjenesteloven § 9 første ledd. Utover dette har statsforvalteren med grunnlag i forarbeidene til sosialtjenesteloven, lang tradisjon for å føre tilsyn med om kommunens internkontroll sikrer etterlevelse av

pliktene pålagt i sosialtjenesteloven kapittel 4. Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette fram forslag om å justere ordlyden i sosialtjenesteloven § 9 første ledd, slik at denne omfatter tilsyn med kommunens internkontroll knyttet til de sosiale tjenestene. Forslaget innebærer lovfesting av allerede gjeldende praksis, og har ikke vært på høring.

2.2 Gjeldende rett

Statsforvalteren kan føre tilsyn med lovligheten av kommunens eller fylkeskommunens oppfyllelse av plikter som er pålagt i eller i medhold av lov. Statsforvalteren kan bare føre slikt tilsyn der det i lov er gitt hjemmel for å føre tilsyn. Dette følger av lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 30-2. I forarbeidene til kommuneloven presiseres det at «det må framgå av den enkelte særloven at det skal kunne føres tilsyn, samt hvilke konkrete lovkrav det kan føres tilsyn med» (Prop. 46 L (2017–2018) punkt 27.2.4.1).

Tilsyn med sosiale tjenester er etablert for å påse at kommunen oppfyller pliktene sine overfor innbyggerne og for å styrke rettssikkerheten. Statsforvalteren skal i henhold til sosialtjenesteloven § 9 føre tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kap. 4 (individuelle tjenester) og § 16 første ledd (beredskapsplan).

For å styrke kommunens internkontroll ble sosialtjenesteloven § 5 og internkontrollbestemmelser i flere andre lover erstattet av en ny og helhetlig regulering av internkontroll med kommuneadministrasjonens virksomhet i kommuneloven § 25-1.

I tilsyn etter sosialtjenesteloven er kommunens internkontroll svært sentral. Tilsynshjemmelen i sosialtjenesteloven omfatter etter sin ordlyd imidlertid ikke tilsyn med internkontroll.

2.3 Departementets vurdering og forslag

Internkontroll med sosiale tjenester har som nevnt ovenfor, hatt en sentral plass i tilsyn på sosialtjenesteområdet i mange år. I forarbeidene til sosialtjenesteloven (Ot.prp. nr. 103 (2008–2009) punkt 5.3) omtales tilsyn med kommunens internkontroll. Av disse forarbeidene følger det at det «også (vil) kunne kontrolleres at kommunen ved sin internkontroll innretter de sosiale tjenestene mot de rette målgrupper». Videre legges det i de samme forarbeidene punkt 5.5 til grunn at det kan føres tilsyn med enkelte lovkrav som ikke eksplisitt er lagt inn i tilsynshjemmelen, men som

har nær sammenheng med de individuelle tjenestene som det føres tilsyn med. Slik departementet vurderer det, er det nær sammenheng med bestemmelsene om de individuelle tjenestene og kommunens internkontroll med disse tjenestene.

Adgangen til å kontrollere internkontrollen er sentral ved de fleste former for løpende tilsynsaktiviteter på sosialtjenesteområdet. Det er en risiko for at tilsyn som gjennomføres uten adgang til å se på om internkontrollen sikrer etterlevelse av pliktene kommunen er pålagt i sosialtjenesteloven kapittel 4, ikke vil være tilstrekkelig til å avdekke årsak til svikt. Dette vil igjen kunne påvirke tjenester til en svært sårbar gruppe.

For å sikre at det fortsatt kan føres gode og effektive tilsyn på sosialtjenesteområdet som kan bidra til varig endring, foreslås det at det tas inn et nytt andre punktum i sosialtjenesteloven § 9 første ledd, slik at tilsynshjemmelen også omfatter internkontroll etter kommuneloven § 25-1 når dette er knyttet til de individuelle tjenestene etter sosialtjenesteloven kapittel 4. Departementet viser til at sosialtjenesteloven § 9 første ledd (første punktum) er vedtatt endret gjennom lov 11. juni 2020 nr. 78 om endringer i velferds- og tjenestelovgivning (samarbeid, samordning og barnekoordinator). Denne endringen er ikke trådt i kraft ennå. Det foreslås derfor en tilsvarende endring av bestemmelsen også i endringsloven.

2.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Regelverksendringen skal sikre at det er rettslig grunnlag for å videreføre praksis med statlig tilsyn overfor kommunene etter sosialtjenesteloven. Endringen vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

3 Lovfeste at det ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd

3.1 Innledning

Økonomisk sosialhjelp etter sosialhjelpsloven § 18 er en subsidiær ytelse. For at det skal foreligge rett til økonomisk stønad må den enkelte ha utnyttet fullt ut alle reelle muligheter til å forsørge seg selv ved arbeid, egne midler eller ved å gjøre gjeldende trygderettigheter eller andre økono-

miske rettigheter. Ifølge sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd skal det ved vurderingen av søknad om stønad til familier likevel ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier. Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag om å endre bestemmelsen, slik at det ved vurdering av søknad om stønad til familier heller ikke skal tas hensyn til barnetrygd. Forslaget har ikke vært på offentlig høring. Departementet har ansett dette som unødvendig og viser i den forbindelse til at det i budsjettforliket for 2022 mellom regjeringspartiene og Sosialistisk venstreparti fremkommer at det er enighet om at regjeringen skal fremme lovforslag om at barnetrygden skal holdes utenfor ved beregning av økonomisk stønad.

3.2 Gjeldende rett

Økonomisk sosialhjelp er regulert i sosialtjenesteloven § 18. Bestemmelsen fastsetter at personer som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad. Stønnen er ment å være midlertidig.

Tjenestemottaker må som utgangspunkt bruke egne midler som vedkommende rår over, eller kan gjøre tilgjengelige, til eget livsopphold. Med egne midler menes alle former for bankinnskudd, formue og kapitalinntekter, utestående midler, realiserbare formuesgoder, leieinntekter, arv, pengegaver og gevinster, erstatninger, legater og lignende. Søkers egne midler er relevante både ved kommunens vurdering av retten til økonomisk sosialhjelp og ved beregningen av stønadsnivået. Hvorvidt slike midler skal tas med i stønadsberegningen for økonomisk sosialhjelp, må vurderes konkret ut fra blant annet hva slags type midler det er snakk om, beløpets størrelse, konsekvenser av at midlene brukes og tjenestemottakers helhetlige situasjon, herunder om hjelpebehovet er å anse som kortvarig eller langvarig. Vedkommende kan ha krav på stønad inntil andre økonomiske muligheter kan gjøres gjeldende. Kommunen har både rett og plikt til å foreta individuelle og skjønnsmessige vurderinger av søkeres hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform. Dersom tjenestemottaker har barn, skal det tas særlig hensyn til behovene til barnet i de individuelle vurderingene.

I utgangspunktet vurderes barnefamilier som en samlet økonomisk enhet ved behandling av søknader om økonomisk sosialhjelp. Det følger av sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd at det ved vurdering av søknad om stønad til familier ikke

skal tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier. Barn og unge som vokser opp i familier som mottar økonomisk stønad skal altså kunne disponere inntekt av arbeid i fritid og skoleferier på lik linje med andre barn.

Departementet utarbeider hvert år retningslinjer for beregning av økonomisk sosialhjelp, hvor utgifter til barn også er tatt i betraktning, jf. rundskriv A-2/2021. Retningslinjene inneholder ulike satser som er ment å gi kommunene veiledning om stønadsnivået, men kommunene har uansett rett og plikt til å utøve skjønn når de vurderer om det skal gis stønad og ved utmåling av stønad.

Barnetrygden er regulert ved lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven). Formålet til barnetrygden er å bidra til å dekke utgifter til forsørging av barn og ytelsen utgjør en viktig del av inntektene til barnefamilier med lave inntekter. Stortinget fastsetter satsene for barnetrygd ved årlige budsjettvedtak. Det lokalpolitiske handlingsrommet gir rom for kommunene til å behandle barnetrygden ulikt ved vurdering av søknader om økonomisk sosialhjelp til barnefamilier. Ifølge kommunenes rapportering gjennom Kommune-stat-rapportering (KOSTRA) for 2020 regner omtrent 67 prosent av kommunene barnetrygden som inntekt ved utmåling av økonomisk stønad.

Selv om barnetrygden vurderes ulikt i kommunene er barn og unge likevel spesielt sårbare i vanskelige situasjoner, og kommunen må sørge for at de særskilte behovene deres blir ivaretatt ved beregningen av økonomisk sosialhjelp. Barn og unge skal sikres en trygg oppvekst, og utgifter til barn og unge kan være del av livsoppholdet, selv om tilsvarende utgifter for voksne ikke er det.

3.3 Departementets vurdering og forslag

Det har over tid vært en samfunnsutvikling hvor mange familier med lave inntekter har opplevd å bli hengende etter. Andelen barn med vedvarende lave husholdningsinntekter har dessuten økt jevnt siden 2011 og var 11,7 prosent i 2019. Studier viser at personer født inn i lavinntektsfamilier har økt fare for å bli hengende etter på flere levekårsområder. Blant annet viser oppvekst i lavinntekt sammenheng med negative helseutfall. Departementet mener dette er forhold som underbygger viktigheten av å gjennomføre tiltak som sikrer at barn i lavinntektsfamilier ivaretas økonomisk.

Barnefamilier med lave inntekter kan ha sammensatte utfordringer med behov for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Departementet

mener at det aller viktigste for barna i disse familiene er at behovene deres blir godt kartlagt og ivaretatt ved vurderingen av søknader om sosialhjelp.

Departementet legger til grunn at det er enkelte utfordringer forbundet med en lovendring som innebærer at en bestemt inntekt skal holdes utenfor vurderingen av en søknad om økonomisk sosialhjelp. Departementet peker i den forbindelse på at fastsettelsen av stønadsnivået etter sosialtjenesteloven § 18 er basert på skjønnsmessige vurderinger og ikke faste størrelser. Departementet mener derfor at det kan være vanskelig å sikre at en lovendring om å holde en bestemt inntekt utenfor utmålingen, faktisk fører til at stønaden til søkeren blir tilsvarende høyere. Etter departementets vurdering er det å se bort fra barnetrygden i vurderingen heller ikke alene en garanti for at kvaliteten på de sosiale tjenestene som gis barnefamilier er god.

Departementet mener likevel at barnetrygden står i en særstilling i relasjon til økonomisk sosialhjelp, sammenlignet med andre midler som kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen kan se hen til i vurderingen av en søknad. Barnetrygden er en universell ordning som alle mottar uavhengig av inntekt, og kan være et viktig virkemiddel for å bedre familienes økonomi. En lovendring som innebærer at barnetrygden ikke skal tas hensyn til ved vurderingen av søknader om økonomisk sosialhjelp er etter departementets vurdering derfor et virkemiddel for å bedre økonomien til denne gruppen.

Departementet vil understreke at lovforslaget ikke innebærer at det generelle prinsippet om å utøve skjønn for øvrig skal endres. Videre peker departementet på at situasjonen for barn i lavinntektsfamilier i tiden fremover vil kunne påvirkes av hvilke øvrige tiltak som blir iverksatt. Det kan ikke utelukkes at det fremtidige behovet for å se bort fra barnetrygden i vurderingen av søknader om økonomisk sosialhjelp kan endre seg i lys av slike tiltak. Departementet legger også til grunn at behovet på sikt for å se bort fra barnetrygden vil måtte vurderes i lys av kommunenes erfaringer med å praktisere en slik regel. Dette bør vurderes i lys av utviklingen knyttet til tilgjengeliggjøring av andre velferdsytelser som SFO og barnehage, og hvilke kostnader som er knyttet til disse. I forbindelse med lovendringens ikrafttredelse vil departementet også vurdere innretningen av de statlige veiledende retningslinjene for økonomisk stønad, herunder de veiledende satsene for sosialhjelpsmottakere med barn i ulike alderskategorier.

Departementet foreslår at det i sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd tilføyes at det ved vurdering av søknad om stønad til familier ikke skal tas hensyn til barnetrygd.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ha økonomiske konsekvenser for kommunene. Departementet legger til grunn at kommunene skal kompenseres for ekstra utgifter som følge av at barnetrygden holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp. Dersom en tar utgangspunkt i at lovendringen får fullt utslag, det vil si at utmålt stønad til barnefamilier økes med et beløp tilsvarende barnetrygden, anslås kommunenes årlige merutgifter til om lag 560 mill. kroner. For 2022 har Stortinget bevilget 187 mill. kroner over kap. 571, post 60 for å kompensere kommunenes utgifter fra 1. september 2022, jf. Innst. 16 S (2021–2022).

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft 1. september 2022.

4 Opphevelse av sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd

4.1 Innledning

Ved starten av covid-19-pandemien fikk sosialtjenesteloven tilføyd en forskriftshjemmel i § 51 a, som gir adgang til å gi forskrifter om unntak ved allmennfarlig smittsom sykdom mv. I medhold av bestemmelsens fjerde ledd kan det gis forskrift om midlertidige bestemmelser om økonomisk stønad uten hensyn til økonomisk behovsprøving til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjennomføres som følge av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Forskriftshjemmelen er ikke tatt i bruk. Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette fram forslag om å oppheve forskriftshjemmelen i § 51 a fjerde ledd.

4.2 Gjeldende rett

Kort tid etter utbruddet av covid-19-pandemien fikk sosialtjenesteloven tilføyd § 51 a, ved lov 27. mars 2020 nr. 10. Bestemmelsen fastsetter at departementet kan gi forskrift om midlertidige bestemmelser om økonomisk stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjen-

nomføres som følge av situasjoner som nevnt i første ledd. Av ordlyden i første ledd følger det at § 51 a gjelder ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig sykdom. I lys av overskriften til § 51 a, som gjelder allmennfarlig smittsom sykdom, legger Arbeids- og inkluderingsdepartementet til grunn at hensikten var å inkludere ordet smittsom i første ledd.

4.3 Høringsforslaget

Endringer i sosialtjenesteloven § 51 a ble sendt på høring 26. mai 2021, med høringsfrist 4. august 2021. I høringsnotatet foreslo Arbeids- og sosialdepartementet endringer i sosialtjenesteloven § 51 a for å styrke beredskapen på området. Formålet med endringene var at bestemmelsen skulle kunne håndtere eventuelle kritiske situasjoner knyttet til utbetaling av økonomisk sosialhjelp som følge av covid-19 eller fremtidige utbrudd av annen allmennfarlig, smittsom sykdom. Høringsforslaget innebar blant annet opphevelse av någjeldende § 51 a fjerde ledd.

4.4 Høringsuttalelsene

Bergen kommune, Datatilsynet, Fagforbundet, Helsedirektoratet, Hå kommune, KS, Pasient- og brukerombudet i Oslo og Viken, Statens helse- tilsyn, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Stavanger kommune og VID vitenskapelige høgskole innga høringsuttalelse.

I lys av høringsuttalelsene anser departementet det som hensiktsmessig å se nærmere på enkelte av forslagene i høringsnotatet før de eventuelt følges opp med en lovproposisjon til Stortinget. Forslaget om å oppheve forskriftshjemmelen i sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd med sin nåværende ordlyd foreslås imidlertid fulgt opp i denne proposisjonen.

4.5 Departementets vurdering og forslag

Økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven er samfunnets siste økonomiske sikkerhetsnett og dermed grunnleggende for mottakerne. Det overordnede hensynet i en hjemmel i sosialtjenesteloven for å gi midlertidige bestemmelser ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom bør derfor være å ha beredskap for å sikre at utbetaling av økonomisk stønad til personer som har rett til det, kan skje uten kritiske forsinkelser, også i en unntakssituasjon. Ved en sterk økning i antall søknader om økonomisk

sosialhjelp, er det vesentlig at kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen har tilstrekkelig tid og ressurser til å fatte vedtak om og å utbetale livsoppholdsytelser, samt følge opp de som trenger det mest. Departementet legger til grunn at en adgang til å gi sosialhjelp uten hensyn til økonomisk behovsprøving, slik § 51 a fjerde ledd åpner for å gi forskrift om, vil kunne være et tiltak som kan frigjøre tid og ressurser ved kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen i en situasjon med stor økning i antall søknader om økonomisk sosialhjelp.

Så langt har det under covid-19-pandemien ikke vært en problematisk økning i antallet sosialhjelpssøknader. Forskriftshjemmelen i § 51 a fjerde ledd i sosialtjenesteloven gjelder dessuten kun for frilansere og selvstendig næringsdrivende. Bakgrunnen for at bestemmelsen ble innrettet mot denne gruppen, var at man våren 2020 ikke hadde en ordning som kunne avhjelpe konsekvensene av pandemien for selvstendig næringsdrivende og frilansere. Det var derfor en frykt for at det ville komme mange søknader om sosialhjelp fra disse gruppene. Forskriftshjemmelen i sosialtjenesteloven ble imidlertid aldri tatt i bruk, da man isteden fikk på plass en egen kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende. Departementet mener at det ikke er behov for å ha en egen forskriftshjemmel avgrenset til denne gruppen. Dette underbygges etter departementets syn av at forskriftshjemmelen aldri er brukt. I departementets høring av endringer i sosialtjenesteloven § 51 a i 2021 var det for øvrig ingen høringsuttalelser som etter departementets vurdering taler mot opphevelse av sosialtjenesteloven § 51 a fjerde ledd. Departementet foreslår på denne bakgrunn at § 51 a fjerde ledd oppheves.

Departementet foreslår videre at sosialtjenesteloven § 51 a første ledd endres, ved at ordet *smittsom* tas inn i ordlyden. Bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig sykdom. I lys av overskriften til § 51 a, som gjelder allmennfarlig smittsom sykdom, legger departementet til grunn at hensikten var å inkludere ordet smittsom i første ledd.

4.6 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Regelverksendringene anslås ikke å ha økonomiske konsekvenser. Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

5 Tydeliggjøring av bedriftshelsetjenestens formål

5.1 Gjeldende rett

Det følger av arbeidsmiljøloven § 3-3 at arbeidsgiver plikter å knytte virksomheten til en godkjent bedriftshelsetjeneste når risikoforholdene i virksomheten tilsier det. Ifølge andre ledd i bestemmelsen skal bedriftshelsetjenesten bistå arbeidsgiver, arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape sunne og trygge arbeidsforhold.

Bedriftshelsetjenestens rolle er å bistå i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet, og arbeidsgivers bruk av tjenesten er nærmere regulert i forskrifter under arbeidsmiljøloven, særlig forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.

I praksis viser det seg likevel at mange bedriftshelsetjenester tilbyr og selger, og virksomheter etterspør, tjenester som har et individuelt preg og er rettet mot enkeltarbeidstakere. Slike oppgaver, som for eksempel helsekontroller og treningstilbud som ikke henger sammen med arbeidsmiljørisiko, kan gå på bekostning av det målrettede forebyggende arbeidsmiljøarbeidet. Det synes derfor å være uklart for mange hva som er bedriftshelsetjenestens funksjon og oppgave.

5.2 Høringsforslaget

I departementets høringsnotat av 22. juni 2021 ble det foreslått å endre ordlyden i arbeidsmiljøloven § 3-3, for å tydeliggjøre «arbeidshelseperspektivet» i lovbestemmelsen som ligger til grunn for bedriftshelsetjenesteordningen. Formålet med forslaget var å tydeliggjøre bedriftshelsetjenestens rolle i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet, i tråd med flere samtidige endringsforslag i samme retning i forskriftene om bedriftshelsetjenesten.

5.3 Høringsuttalelsene

Forslaget til endring i arbeidsmiljøloven ble sendt på bred høring sammen med forslag til flere endringer i reglene om bedriftshelsetjeneste i forskriftene til loven. Forslaget ble sendt til 103 høringsinstanser, blant annet til arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, bransjeforeninger, bedriftshelsetjenester og andre interesseorganisasjoner. Departementet mottok 43 hørings svar. Alle som har uttalt seg om lovforslaget er positive. Flere påpeker at endringen vil tydeliggjøre formålet med bedriftshelsetjenesten som et arbeidsmiljøtiltak.

5.4 Departementets vurdering og forslag

Som det fremgår ovenfor er bedriftshelsetjenestens oppgave å bistå virksomhetene i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet. I praksis tilbyr likevel mange bedriftshelsetjenester tjenester som har et individuelt preg, og uten at de har sammenheng med arbeidsmiljørisiko. Det er departementets oppfatning at slike aktiviteter kan gå på bekostning av det målrettede forebyggende arbeidsmiljøarbeidet, og derved også bidra til at bedriftshelsetjenesteordningen blir mindre effektiv og treffsikker enn hva den skal være. Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig å tydeliggjøre i loven hva som er ordningens formål og funksjon. En slik endring har ikke materiell rettslig betydning, men skal gi et viktig signal til virksomhetene og til bedriftshelsetjenestene selv.

Departementet har merket seg at høringsinstansene støtter forslaget om å fremheve arbeidshelseperspektivet i arbeidsmiljølovens bestemmelse om bedriftshelsetjenesten. I tråd med dette, foreslår departementet videre å bytte begrepet «trygge arbeidsforhold» i gjeldende § 3-3 andre ledd i arbeidsmiljøloven med begrepet «trygt arbeidsmiljø». Derved fremheves ytterligere at bedriftshelsetjenestens kjerneoppgave er å bistå virksomhetene i virksomhetenes forebyggende arbeidsmiljøarbeid.

5.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om endring i arbeidsmiljøloven § 3-3 har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at forslaget trer i kraft 1. januar 2023.

6 Tydeliggjøring av beregningsgrunnlaget for tre- og fireårsregelen ved midlertidig ansettelse

Ved lov 18. mars 2022 nr. 10 om endringer i arbeidsmiljøloven (midlertidig ansettelse) er den generelle adgangen til midlertidig ansettelse i 12 måneder i arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav f besluttet opphevet, jf. Prop. 35 L (2021–2022) og Innst. 154 L (2021–2022). Som følge av dette tas henvisningen til bokstav f ut av § 14-9 syvende ledd. Endringene trer i kraft 1. juli 2022.

Endringene er ikke ment å forringe arbeidstakers rett til fast ansettelse etter § 14-9 syvende ledd. Departementet ser imidlertid at en fjerning

av henvisningen til bokstav f i denne bestemmelsen kan skape uklarhet om dette. For å tydeliggjøre at perioder med ansettelse hjemlet i bokstav f fortsatt inngår i beregningsgrunnlaget som danner rett til fast ansettelse etter tre- og fireårsregelen, tas det inn en henvisning til tidligere f i § 14-9 syvende ledd første og andre punktum. Dette innebærer at det gjøres en endring i endringsloven 18. mars 2022 nr. 10 for så vidt gjelder § 14-9 syvende ledd.

Forslaget om endring i endringsloven 18. mars 2022 nr. 10 § 14-9 syvende ledd har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at forslaget trer i kraft straks.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til sosialtjenesteloven § 9

Det legges til et nytt *første ledd andre punktum*, slik at også tilsyn med internkontroll etter kommuneloven § 25-1 omfattes av bestemmelsen. Denne presiseringen sikrer at statsforvalternes praksis med å se på internkontroll ved tilsyn med de individuelle tjenestene i kapittel 4 kan videreføres. Det presiseres at adgangen til å føre tilsyn med internkontrollen ikke innebærer at ethvert tilsyn med de individuelle tjenestene også må inkludere tilsyn med internkontrollen.

Til sosialtjenesteloven § 18

Barnetrygd tas inn i ordlyden i bestemmelsens *trede ledd*. Endringen innebærer at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad til familier som mottar dette.

Til sosialtjenesteloven § 51 a

Ordet *smittsom* legges til i *første ledd*. I lys av overskriften til § 51 a, som gjelder allmennfarlig smittsom sykdom, legger departementet til grunn at hensikten var å inkludere ordet *smittsom* i første ledd.

Fjerde ledd oppheves.

Til arbeidsmiljøloven § 3-3

Endringen i andre ledd har ikke materiell betydning, men skal tydeliggjøre at bedriftshelse-tjenestens oppgave etter arbeidsmiljøloven er å bistå arbeidsgiver i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet, og derved fremme god arbeids-helse.

Til arbeidsmiljøloven § 14-9

Det inntas en henvisning til *tidligere f* i syvende ledd første og andre punktum. Henvisningen tydeliggjør at ansettelsesperioder inngått med grunnlag i bestemmelsen om generell adgang til midlertidig ansettelse i 12 måneder i arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav f, som oppheves med virkning fra 1. juli 2022, fortsatt inngår i beregningsgrunnlaget som danner rett til fast ansettelse etter tre- og fireårsregelen.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Statsforvalteren skal også føre tilsyn med kommunens internkontroll med pliktene etter kapittel 4, jf. kommuneloven § 25-1.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til *barnetrygd* og barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

§ 51 a første ledd skal lyde:

Bestemmelsen i denne paragrafen gjelder ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig *smittsom* sykdom.

§ 51 a fjerde ledd oppheves.

II

I lov 11. juni 2020 nr. 78 om endringer i velferdstjenestelovgivningen skal del XII om endringer i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 9 første ledd lyde:

Statsforvalteren skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kapittel 4, § 13 andre ledd første punktum, tredje ledd, fjerde ledd første punktum og § 16 første ledd. *Statsforvalteren skal også føre tilsyn med kommunens internkontroll med pliktene etter kapittel 4, jf. kommuneloven § 25-1.*

III

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 3-3 andre ledd lyde:

(2) Bedriftshelsetjenesten skal bistå arbeidsgiver, arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape *et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse.*

IV

I lov 18. mars 2022 nr. 10 om endringer i arbeidsmiljøloven skal del I om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. § 14-9 syvende ledd første og andre punktum lyde:

Arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter andre ledd bokstav a, eller i mer enn tre år etter andre ledd bokstav b *og tidligere f*, skal anses som fast ansatt, slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse. Det samme gjelder for arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn tre år etter andre ledd bokstav a, b *eller tidligere fi* i kombinasjon.

V

1. Endringen under del I i sosialtjenesteloven § 18 trer i kraft 1. september 2022.
2. Endringen under del III trer i kraft 1. januar 2023.
3. Loven for øvrig trer i kraft straks.